

Nr 47.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
uppförande av en laboratoriebyggnad å Karlsborg; given
Stockholms slott den 11 februari 1916.*

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av högst 31,500 kronor må tagas i anspråk för uppförande av en laboratoriebyggnad å Karlsborg.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

B. B. E. Mörcke.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
11 februari 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BRÖSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Mörcke yttrade härefter:

»Den 11 februari 1915 inträffade vid Stockholms tygstations laboratorium en explosion, därvid laboratoriebyggnaden delvis förstördes samt sju av de därstädes med arbete sysselsatta personerna omkommo och en erhöll så svåra skador, att han sedermera i följd därav avled.

Framställning
av arméför-
valtningens
artilleri-
departement.

Uti underdånig skrivelse den 31 maj 1915 har arméförvaltningens artilleridepartement anmält, att den genom explosionen förstörda byggnaden blivit iståndsatt för en kostnad av omkring 10,000 kronor, vilken bestritts av ordinarie vapenanslaget. För att emellertid med nödig säkerhet samma verksamhet som förut skulle kunna drivas vid laboratoriet, erfordrades vissa ytterligare anordningar, såsom en byggnad för utförande av farligare arbeten, en förrådsbyggnad för krut,

båda omgivna av vallar, ävensom vissa andra säkerhetsanordningar, allt betingande en ytterligare kostnad av omkring 25,000 kronor.

Då emellertid sannolikt inom en ej alltför lång tid Stockholms tygstation med tillhörande ammunitionsförråd och laboratorium komme att förflyttas till Järvafältet i samband med artilleritruppförbandens förläggande dit, kunde det, enligt artilleridepartementets uppfattning, icke anses lämpligt att nu nedlägga så stora kostnader för anläggningar av så kort varaktighet. Det syntes därför vara riktigare att förlägga vissa laboratoriearbeten av för truppförbanden gemensam art, tillverkning av måleldar och krevadpatroner m. m. till Karlsborg, dit ändock den huvudsakliga verksamheten vid Stockholms tygstation skulle förläggas, och vid laboratoriet i Stockholm endast utföra aptering av ammunition för Svea artilleriregemente och Positionsartilleriregementet, i vilket fall förut angivna ytterligare anordningar ej bleve erforderliga.

Vad beträffade laboratoriearbetena å Karlsborg, så hade dessa huvudsakligen utförts i utlämningsmagasin nr 2, en kasemattartad byggnad, utan annan än konstgjord belysning, i lokal som saknade erforderlig ventilation och värme. Lokalerna vore därför i hög grad hälsovådliga och farliga i händelse av explosion, och fråga hade flera gånger varit före att anskaffa bättre lokaler, men hade några åtgärder ej blivit vidtagna. Laboratoriearbetena å Karlsborg hade därför måst reduceras till de minsta möjliga. Genom uppförande av en laboratoriebyggnad i enlighet med en departementets skrivelse bifogad, av fortifikationsdepartementets kasernbyggnadsbyrå utan väsentliga anmärkningar granskad ritning, skulle, med anlitande till viss omfattning av förut befintliga laboratorielokaler, fullt lämpliga och tillräckliga lokaler erhållas för de laboratoriearbeten, som vore avsedda att utföras å Karlsborg. Kostnaden belöpte sig enligt infortrat kostnadsförslag till 31,500 kronor eller endast 6,500 kronor mera än de mera tillfälliga anordningarna i Stockholm. Då med en så obetydlig kostnadsökning erhöles en anläggning av bestående natur, syntes ett sådant ordnande av laboratoriefrågan innebära den bästa lösningen.

På grund av vad sålunda anförts, anhölle artilleridepartementet, att Kungl. Maj:t måtte *dels* bemyndiga departementet att å plats inom Karlsborgs fästning, som blivit av kommandanten därstädes gillad och som framginge av bifogad situationsplan, låta i enlighet med den uppgjorda ritningen uppföra en laboratoriebyggnad för en kostnad av 20,000 kronor ävensom anordna värme-, vatten- och avloppsledningar, elektrisk belysning, åskledare samt inhägnad och planering för en kostnad av sammanlagt 11,500 kronor, *dels ock*, vid det förhållande att departemen-

tet saknade medel för ifrågavarande kostnaders bestridande, för ändamålet anvisa ett belopp av tillhoppa 31,500 kronor.

Arméförvaltningens civila departements uttrande.

Arméförvaltningens civila departement har uti infordrat underdånigt utlåtande den 30 juli 1915 förklarat sig anse, att medel för ifrågavarande ändamål borde äskas av riksdagen. Därest Kungl. Maj:t skulle finna, att arbetenas utförande ej kunde anstå, till dess medel av riksdagen anvisats, syntes erforderligt belopp, högst 31,500 kronor, böra få av departementet förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Departementschefen.

Uppenbart är, att därest arbetet vid Stockholms tygstations laboratorium skall bedrivas i samma omfattning som hittills, nödiga åtgärder måste vidtagas för att i möjligaste mån trygga personalen för de med arbetet förenade farorna. Då jag emellertid, i likhet med artilleridepartementet, anser det ur ekonomisk synpunkt olämpligt att vid den nuvarande laboratoriebyggnaden, som inom de närmaste åren kommer att förflyttas till Järvafältet, nedlägga några större kostnader, finner jag mig böra tillstyrka den av departementet föreslagna anordningen. Denna synes mig vara så mycket mera att förorda, som frågan om beredande av bättre lokaler för laboratoriearbetena å Karlsborg därigenom erhåller en tillfredsställande och ur ekonomisk synpunkt mycket fördelaktig lösning.

Mot den uppgjorda kostnadsberäkningen har jag icke någon erinran att framställa. De för ändamålet erforderliga medlen torde lämpligen kunna utgå från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, vilka därtill lämna tillgång.

Jag får därför hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av högst 31,500 kronor må tagas i anspråk för uppförande av en laboratoriebyggnad å Karlsborg.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Harald Wiens.